

Haladéktalan intézkedést igényel!

(Abtv. 53. § (2) bek.,)

FŐVÁROSI KÖZIGAZGATÁSI ÉS MUNKAÜGYI BÍRÓSÁG	
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK 7.	
FŐLAJSTROMSZÁM	
KEZDŐIRATON:.....	
Postán / Gyűjtőlátogatás / Személyesen / E-mailen / Faxon	
Érkezett:	2014 -09- 03
PÉLDÁNY:.....	IV:.....
MELLÉKLET:.....	KÖZTÜK:.....
FŐLAJSTROMSZÁM:	34300/140
UTÓIRATON:.....	

Kétszeresével

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/1702-0/2014	
Érkezett: 2014 OKT 09.	
Példány: 2	Kezelőiroda:
Melléklet: 2x7+1 db	<i>men</i>

Alkotmánybíróság

megküldve a Fővárosi Közigazgatási és
Munkaügyi Bíróság útján

(1027 Budapest, Csalogány u. 47-49.)

alkotmányjogi panasza

a Szentesi Vasútépítő Kft.

(6600 Szentes, Baross u. 2.)

indítványozónak

Jogi képv.:

Oppenheim
Dr. Fejes Gábor

Ügyvéd

Oppenheim Ügyvédi Iroda

1053 Budapest, Károlyi u. 12.

T +36 1 486-2200

F +36 1 486-2201

Tel: 06-1-486-22-00

E-mail: gabor.fejes@oppenheimlegal.com

a Kúria **Kfv.III.37.690/2013/29.** sz. ítélete
alaptörvény-ellenességének megállapítása
és megsemmisítése iránt.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott, **Szentesi Vasútépítő Kft.** (6600 Szentes, Baross u. 2.) (**Indítványozó**) – a kívül jelzett és az iratokhoz **K/1** szám alatt csatolt ügyvédi meghatalmazással igazolt – jogi képviselője útján Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) (**Alaptörvény**) 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (**Abtv.**) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjeszti elő.

TARTALOMJEGYZÉK

I. AZ INDÍTVÁNY	3
II. BEVEZETÉS: AZ INDÍTVÁNNYAL ÉRINTETT ALAPTÖRVÉNYSÉRTÉSEK	3
III. ELJÁRÁSI KÉRDÉSEK (ABTV. 51-53. §§)	4
IV. A BEFOGADHATÓSÁG KÉRDÉSÉHEZ (ABTV. 29.§)	5
V. RÉSZLETES INDOKOLÁS	7
5.1 Az előzmények és az Alapügy	7
A) Az Alapügy – és a GVH határozata	7
B) Az elsőfokú peres eljárás és az elsőfokú ítélet	8
C) A másodfokú peres eljárás és a jogerős ítélet	9
D) A Kúria eljárása és a Felülvizsgálati Ítélet	9
5.2 Az Indítvány alkotmányjogi indokolása	10
A) Büntetőjogias garanciák követelménye versenyügyekben	10
B) A Feljegyzéshez való hozzáférés megtagadásával okozott alapjogsérelem	11
C) A visszaesőként való minősítéssel felmerülő alapjogsérelem	13
D) A vállalkozáscsoport-szintű árbevételre való áttéréssel okozott alapjogsérelem	14
E) A „meglepetés-ítélettel” okozott alapjogsérelem	17

I. AZ INDÍTVÁNY

Kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) Vj-174/2007. számú eljárásában (**Alapügy**) 2010. június 9-én hozott Vj-174/2007/332. számú határozat (GVH **Határozat**) bírósági felülvizsgálata kapcsán indult eljárásban a Kúria által **Kfv.III.37.690/2013/29.** szám alatt hozott ítéletet (**Felülvizsgálati Ítélet**) (amelyet **K/7** szám alatt csatoltunk) – alaptörvény-ellenességének megállapítása mellett – az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján szíveskedjék megsemmisíteni, arra tekintettel, hogy a Felülvizsgálati Ítélet (ideértve az ahhoz vezető eljárást)

- sérti az Indítványozó jogát a tisztességes eljáráshoz és ekként az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésével ellentétes, továbbá
- ellentétes az ártatlanság védelmének követelményével és ezáltal az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésébe ütközik; továbbá
- sérti a *nullum crimen, nulla poena sine lege* elvét és így az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésébe ütközik; továbbá
- sérti az Alaptörvény a B) cikk (1) bekezdését és ezáltal ellentétes a jogállamiság követelményével.

II. BEVEZETÉS: AZ INDÍTVÁNNYAL ÉRINTETT ALAPTÖRVÉNYSÉRTÉSEK

1. Az Indítványozó a Felülvizsgálati Ítélet alaptörvény-ellenességét abban látja, hogy a Kúria nem hozott a GVH Határozatot hatályon kívül helyező új ítéletet, holott

- a) az Alapügyben felhasznált koronabizonyíték (**Feljegyzés**) kapcsán az Indítványozó nem élhetett iratbetekintési és észrevételezési jogával, ami sérti a tisztességes eljárás követelményét (különösen a fegyverek egyenlőségének követelményét);
- b) a GVH Határozat az Indítványozóval szemben súlyosabb bírságszankciót alkalmazott arra tekintettel, hogy az Indítványozó vállalkozás-csoportjába tartozó másik vállalkozást már korábbi eljárásában marasztalta, a GVH ezáltal pedig megsértette *nullum crimen et nulla poena sine lege* elvét és a tisztességes eljárás követelményét;
- c) a GVH Határozata és a Kúria alaptörvényt sértő értelmezést adott a Tptv. 78. § (1) bekezdésének, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a bírságmaximum az Indítványozó vállalkozáscsoportja által elért árbevétel alapján is meghatározható (i) szabad mérlegelési jogkörben és (ii) más tagvállalkozás eljárás alá vonása nélkül is. Ez az értelmezés sérti az Indítványozó jogát a tisztességes eljáráshoz továbbá ellentétes a *nullum crimen et nulla poena sine lege* elvével és az ártatlanság védelmének követelményével. Továbbá a Tptv. 78. § (1) bekezdésének 2005. november 1-jei módosításának a jelen ügyben történő alkalmazása alaptörvény-ellenes visszaható hatályú jogalkalmazásnak minősül, ami sérti a jogállamiság követelményét.
- d) végül, a Kúria a tisztességes eljárás követelményének sérelmével olyan indokok alapján rendelkezett az Indítványozó kereseti/felülvizsgálati kérelmeiről, amelyekre vonatkozóan az Indítványozót nem hallgatta meg a bíróság, így azok kapcsán nem is volt lehetősége az eljárás során előadást tenni.

2. A Felülvizsgálati Ítélet a fenti indokok alapján alaptörvény-ellenes, és így a Felülvizsgálati Ítélet megsemmisítése szükséges.

III. ELJÁRÁSI KÉRDÉSEK (ABTV. 51-53. §§)

3. Az indítvány érdemi indokolását megelőzően az Abtv. 51. §-ának (1) bekezdése alapján az alábbiakat adjuk elő.

4. [Abtv. 52. § (1b) bek. a) pont] A tisztelt Alkotmánybíróság hatásköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján, illetve az Abtv. 27. §-án alapul. Az Indítványozó jogosultsága a jelen alkotmányjogi panasz benyújtására az Abtv. 27. §-ából fakad.

5. [Abtv. 52. § (1b) bek. b) pont] A jelen esetben a Kúria Felülvizsgálati Ítéletével az Indítványozó alaptörvényben biztosított joga sérült: (i) a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jog, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése rögzít; (ii) az ártatlanság vélelmének követelménye, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikkének (2) bekezdése rögzít; a *nullum crimen, nulla poena sine lege* elve, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése rögzít; továbbá (iii) visszaható hatályú jogalkalmazás/jogalkotás tilalma, amelyet az az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés rögzít.

6. [Abtv. 52. § (1b) bek. c) pont] A jelen panasz alapján vizsgálandó ítélet a Kúria Kfv.III.37.690/2013/29. számú, 2014. május 20-án kelt felülvizsgálati ítélete.

7. [Abtv. 52. § (1b) bek. d) pont] A Felülvizsgálati Ítélet az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1)-(2) és (4) bekezdését és az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését sérti.

8. [Abtv. 52. § (1b) bek. e) pont] A jelen alkotmányjogi panasz alábbi V. fejezetében az Indítványozó részletesen indokolja, hogy álláspontja szerint a Felülvizsgálati Ítélet miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) – (2) és (4) bekezdésével, illetve a B) cikk (1) bekezdésével.

9. [Abtv. 52. § (1b) bek. f) pont] A fenti I. fejezetben határozott és kifejezett kérelmet terjesztettünk elő az alaptörvény-ellenesség megállapítása és a Felülvizsgálati Ítélet megsemmisítése iránt.

10. [Abtv. 52. § (5) bek.] Az Indítványozó cégneve: Szentesi Vasútépítő Kft. (6600 Szentes, Baross u. 2.). Az Indítványozó adatainak zárt kezelését nem kéri, személyes adatainak közzétételéhez hozzájárul. Az Indítványozó hatályos cégkivonatát **K/2** szám alatt mellékeljük.

11. [Abtv. 52. § (6) bek.] A jelen indítványban foglaltakat igazoló dokumentumokat az alábbiak szerint mellékeljük (az egyes érintett pontokon a melléletekre még külön is utalni fogunk):

Melléletek:

K/1. szám: ügyvédi meghatalmazás

K/2. szám: az Indítványozó hatályos cégkivonata

K/3. szám: a Felülvizsgálati Ítéletet 2014. július 3-ai kézhezvételét igazoló tértivevény másolata

K/4. szám: GVH Határozat

K/5. szám: Elsőfokú Ítélet

K/6. szám: Másodfokú Ítélet

K/7. szám: Felülvizsgálati Ítélet

12. A fentiektől függetlenül is tisztelettel kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy amennyiben a jelen panasz a tisztelt Alkotmánybíróság megítélése szerint mégis bármely formai hibában szenvedne, szíveskedjék az Indítványozót megfelelő határidő tűzésével hiánypótlásra felszólítani.

IV. A BEFOGADHATÓSÁG KÉRDÉSÉHEZ (ABTV. 29.§)

13. Az Indítványozó az alábbiakban – indítványa részletes alkotmányjogi indokolását megelőzően – elsőként azt mutatja be, hogy jelen indítvány teljesíti az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági kritériumokat.

Ad i) Az Indítványozó az egyedi ügyben érintett személynek minősül

14. Az Indítványozó egyedi érintettsége a Felülvizsgálati Ítélet kapcsán *prima facie* megállapítható, hiszen a Felülvizsgálati Ítélethez vezető peres eljárásban az Indítványozó felperes volt; az ügyében hozott egyedi bírósági ítélet értelemszerűen kihat jogi helyzetére. A Felülvizsgálati Ítélet – tartalmát tekintve – elutasította az Indítványozó keresetét (ekként az Indítványozóra rendelkezést tartalmazott) illetve a Felülvizsgálati Ítéletből eredően az Indítványozó jogi helyzete megváltozott (vele szemben jogsértést állapítottak meg és a Felülvizsgálati Ítélet nyomán szankciókat alkalmaztak).

Ad ii) A Felülvizsgálati Ítélet az ügy érdemében hozott döntésnek minősül

15. A Felülvizsgálati Ítélet a Kúriának felülvizsgálati eljárásban hozott határozata, amely eljárásjogi szempontból jogerős másodfokú határozatot helyezett hatályon kívül és a jogszabályoknak megfelelően, új határozatnak minősül. Ekként a Felülvizsgálati Ítélet a tisztelt Alkotmánybíróság joggyakorlata¹ és hatályos Ügyrendjének² 32. § (2) bekezdés b) pontja alapján is az ügy érdemében hozott döntésnek minősül.

Ad iii) Az Indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértette a Felülvizsgálati Ítélet

16. Az Indítványozó alkotmányos jogséremlme közvetlenül a Felülvizsgálati Ítéletből ered, hiszen az Indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga (Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése) az ártatlanság vélelmének követelménye (Alaptörvény XXVIII. cikkének (2) bekezdése), a *nullum crimen et nulla poena sine lege* elve (Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése) és a jogállamiság követelménye (ezen belül a visszaható hatály tilalma) sérült azáltal, hogy a Kúria a GVH Határozatával lényegében megegyező tartalmú határozatot hozott.

¹ 3021/2013. (I. 28.) AB végzés, 6. bekezdés; 3039/2013 (II.12.) AB végzés, 8. bekezdés

² 1001/2013 (II. 27.) AB Tü. határozat (*Ügyrend*)

Ad iv) A Felülvizsgálati Ítélettel szemben nincs helye jogorvoslatnak

17. A Kúria felülvizsgálati eljárásában hozott ítéletével szemben nincs helye további jogorvoslatnak, így a Felülvizsgálati Ítélet, amely a fentiek szerint az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, jogorvoslattal nem támadható.

Ad v) Alapvető alkotmányos jelentőségű kérdés merül fel az indítvány kapcsán és a Felülvizsgálati Ítélet alaptörvény-ellenessége az ügy érdemét érinti

18. Az Indítványozó mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy jelen indítvány nem eseti mérlegelésen alapuló bírósági döntés felülbírálatára irányul. Az Indítványozó világosan ismeri a tisztelt Alkotmánybíróság joggyakorlatát, amely az ilyen tartalmú indítványok befogadását rendre visszautasítja.³

19. Jelen indítvány alapvető alkotmányos jelentőségű kérdései az alábbiak:

- (i) az Indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmével járt-e, hogy az Alapügyben, előzetes bejelentés nélküli helyszíni vizsgálat során lefoglalt, az Indítványozóra állítólagosan terhelő bizonyítékot ilyen formájában egyáltalán nem ismerhette meg, annak eredetiségét, hitelességét nem vizsgálhatta meg, és arra vonatkozóan nem fogalmazhatta meg észrevételeit;
- (ii) sérti-e az Indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való jogát és az ártatlanság vélelmének alapelvét, hogy az Indítványozóra az Alapügyben hátrányosabb jogkövetkezményeket alkalmaztak, pusztán amiatt, mert egy teljesen más társaságot (az Indítványozó konszerntársát) a GVH korábban már marasztalta versenyjogsértés miatt;
- (iii) az Indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmével jár-e egy olyan törvényértelmezés, amely lehetővé teszi a GVH számára, hogy mérlegelési jogkörében határozza meg, hogy a bírságmaximumot egy vállalkozás árbevétele vagy e vállalkozás vállalkozáscsoportjának árbevétele alapján számítja ki;
- (iv) az Indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmével jár-e, ha a bíróság olyan jogi érvek alapján dönt egyes kereseti/felülvizsgálati kérelmekről, amelyek kapcsán az Indítványozót nem hallgatták meg.

20. A fenti kérdések - amellet, hogy alapvető alkotmányos jelentőségűek - az Alapügy érdemét is érintik, hiszen:

- (i) a koronabizonyíték Indítványozó általi megvizsgálását nélkülöző eljárás alapvető garanciális jogok kapcsán szenved lényeges hiányosságban, amely az alapeljárás megismétlését és a bizonyítás újbóli felvételét és a szóban forgó bizonyíték újbóli értékelését vonja szükségképpen maga után;
- (ii) amennyiben az Indítványozót nem minősítenék visszaesőként egy másik vállalkozás korábbi elítélése miatt, ez az Indítványozó javára jelentős bírságcsökkentést eredményezne;
- (iii) amennyiben a bírságmaximum kizárólag az Indítványozó árbevétele alapján kerülne megállapításra, az Indítványozó javára jelentős bírságcsökkentést eredményezne;

³ 3237/2012 (IX. 28.) AB végzés, 12. bekezdés; 3268/2012 (X.4.) AB végzés, 28. bekezdés; 3359/2012 (XI.5.) AB végzés 8. bekezdés

- (iv) az Indítványozó észrevételei alapján a Kúria esetlegesen más álláspontra helyezkedhetne azon kereseti/felülvizsgálati kérelmek kapcsán, amelyeket illetően az Indítványozónak nem volt lehetősége nyilatkozatot tenni.

21. Következésképpen az indítvány kétségtelenül alkotmányos jelentőségű kérdéseket vet fel és az indítványban hivatkozott alaptörvény-ellenességek az Alapügy érdemét érintették.

Ad vi) A törvényes határidő megtartása

22. Az Indítványozó a Felülvizsgálati Ítéletet 2014. július 3-án vette kézhez, amelynek igazolására a térítvény másolatát **K/3.** szám alatt csatolja az ügy irataihoz.

23. A mellékelt dokumentum alapján megállapítható, hogy az Indítványozó jelen indítványt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül terjesztette elő.

V. RÉSZLETES INDOKOLÁS

5.1 Az előzmények és az Alapügy

24. Az alábbiakban elsőként a Felülvizsgálati Ítélet peres előzményeit, illetve az Alapügy jelen alkotmányjogi panasz szempontjából lényeges aspektusait mutatja be az Indítványozó.

A) Az Alapügy – és a GVH határozata

25. A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) 2007. november 20-án hivatalból versenyfelügyeleti eljárást indított Vj-174/2007 ügyszám alatt (**Alapügy**) az Indítványozó és más vállalkozások ellen annak megállapítására, hogy azok a MÁV Zrt. által kiírt egyes közbeszerzési eljárások kapcsán a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (**Tpvt.**) 11. §-ába ütköző magatartást tanúsítottak-e. A GVH a versenyfelügyeleti eljárás megindításával egyidejűleg előzetes bejelentés nélküli helyszíni vizsgálatot tartotta a „**üzleti helyiségeiben**” is. (GVH Határozat, 4. bek.)

26. A GVH előzetes álláspontjának kézhezvételét követően az Indítványozó vitatta, hogy jogsértést követett volna el, a GVH azonban 2010. június 9-én hozott Vj-174/2007/332. sz. határozatában (**GVH Határozat**) öt vasútépítési- és felújítási tender kapcsán megállapította, hogy az Indítványozó és négy további gazdasági társaság versenyjogsértést követett el. A GVH az Indítványozóra 3,4 milliárd forintos versenyfelügyeleti bírságot is kiszabott.

- Bizonyíték: a GVH határozatát **K/4.** szám alatt csatoljuk az ügy irataihoz

27. A GVH Határozat a jogsértés megállapítását elsősorban a rendelkezésére álló koronabizonyítéokra alapította (**Feljegyzés**). A Feljegyzést, amely az eljárás alá vont vállalkozások állítólagosan konspiratív megbeszéléséről és piacfelosztásáról számolt be a **üzletvezetője**, **úr** készítette. **úr** a Feljegyzést az Alapügy egy későbbi szakaszában a GVH ún. engedékenységi politikájának keretei között (bírságelengedés reményében) benyújtotta a versenyhatóságnak (**Benyújtott Feljegyzés**).⁴

⁴ GVH Határozata 63. bekezdés

28. A GVH Határozatból azonban kiderül, hogy a Feljegyzést a GVH a [REDAKTOR] úr által vezetett vállalkozás telephelyén az Alapügy megindításakor elektronikus formában fellelte és lefoglalta. Ahogyan a GVH Határozat maga is rögzíti, „a GVH vizsgálói [REDAKTOR] [...] irodájában talált iratként lefoglalták”. (**Lefoglalt Feljegyzés**) (GVH Határozat, 63. bek.)

29. Kulcsfontosságú leszögezni, hogy bár a GVH Határozat említést tesz a Lefoglalt Feljegyzésről, azonban azt a GVH eljárás során eredeti formájában nem tették hozzáférhetővé az Indítványozó számára. Az Indítványozó valamennyi irat kapcsán kérelmezte a hozzáférést, azonban a rendelkezésére bocsátott iratok között a Lefoglalt Feljegyzés eredeti elektronikus formában nem szerepelt. Az Indítványozó így csupán a Benyújtott Feljegyzés (illetve annak számos megjelenési formája) kapcsán tudott nyilatkozatot tenni az alapeljárás során, azonban a Lefoglalt Feljegyzés hitelességét, illetve tartalmát nem ellenőrizhette, nem vizsgálhatta meg.

30. A Lefoglalt Feljegyzésnek a GVH eljárásában való felhasználása kapcsán a GVH a bírósági felülvizsgálat során több alkalommal azt nyilatkozta, hogy a Lefoglalt Feljegyzést összevetette az engedékenységi kérelmező által előterjesztett Benyújtott Feljegyzéssel, és azok között nem volt eltérés.⁵ A Lefoglalt Feljegyzés jelentőségét a Felülvizsgálati Ítélet is kiemelte, miszerint „a Feljegyzés [...] hitelességét teljes egészében alátámasztotta, hogy azt egy jogszerűen lefolytatott <helyszíni rajtaütésen> lefoglalták”. (Felülvizsgálati Ítélet 26. o. 3. bek.)

31. A GVH Határozat az Indítványozót „többszörös és különös ismétlőként” minősítette, amely körülményt a GVH az Indítványozóval szemben a szankció alkalmazása során súlyosító körülményként vette figyelembe. (GVH Határozat 284. bekezdés). E minősítést a GVH arra alapította, hogy az Indítványozótól eltérő jogi személy, a [REDAKTOR] (amely a Tptv. alapján egy vállalkozáscsoporthoz tartozik az Indítványozóval) korábban több GVH határozatnak is címzettje volt és több esetben ez utóbbi társasággal szemben bírságot is alkalmazott a GVH. (GVH Határozat uo.)

32. A GVH Határozat továbbá nem az Indítványozó éves árbevételét, hanem az Indítványozó vállalkozáscsoportjának éves árbevételét vette figyelembe a bírságmaximum meghatározása során. A Tptv. 78. § (1) bekezdésének ilyen értelmezése eredményeként közel ötször olyan mértékű bírságot szabott ki a GVH az Indítványozóra, mint amennyi az Indítványozó egyedi árbevétele alapján maximálisan kiszabható lett volna. A GVH a vállalkozáscsoport árbevételére való „áttérés” indokául a „bírság kellő elrettentő erejének” elérésére hivatkozott (GVH Határozat, 286. bek.). Ugyanakkor a valóságban a kiszabott bírság az Indítványozó 2009. évi árbevételének közel 50%-ának elvonásához vezetett, amely az Indítványozót teljes ellehetetlenüléssel fenyegette.⁶

B) Az elsőfokú peres eljárás és az elsőfokú ítélet

33. Az Indítványozó a GVH Határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (**Elsőfokú Bíróság**) előtt. Az Indítványozó a keresetében a GVH Határozat érdemi vitatása mellett nagy nyomatékmal kifogásolta a Feljegyzés hitelességét, továbbá sérelmezte az Indítványozóra kiszabott bírság mértékét, ezen belül is a visszaesőként való minősítést és a bírságmaximum jogszabálysértő kiszámítását.

⁵ Lásd különösen a GVH fellebbezés 49. bekezdését, amelyben kizárólag állította a Lefoglalt Feljegyzés és a Benyújtott Feljegyzés azonosságát, de az Indítványozó számára az eljárás során nem tették hozzáférhetővé a Lefoglalt Feljegyzést. A GVH ezen állítása így valójában nem is került a tisztességes eljárás követelményeinek megfelelő módon bizonyításra, hanem mindvégig a fél előadása maradt, amelynek ellenőrzésétől az Indítványozó mindvégig el volt zárva.

⁶ A bírság mértékére vonatkozóan részletes nyilatkozatot az alábbi 5.2. D) fejezetben teszünk.

34. Az Elsőfokú Bíróság az ítéletében (*Elsőfokú Ítélet*) hatályon kívül helyezte a GVH Határozatát, különös tekintettel arra, hogy

- (i) a Feljegyzést nem tekintette hitelt érdemlő bizonyítéknak, mivel az nem igazolja kétséget kizárólag az eljárás alá vontak állítólagos kartell-megállapodását és más ésszerű magyarázat is lehetett a GVH Határozatban kifogásolt magatartásokra, mint a tiltott összehangolás (*Elsőfokú Ítélet* 22. o. 2. bek.);
 - (ii) az Indítványozó „többszörös és különös ismétlőként” való minősítése jogszabálysértő volt, mivel a konszerntársát „marasztaló határozathoz vezető eljárásban nem volt lehetősége álláspontja kifejtésére” és mivel konszerntárs magatartásának „ismétlődő jelleg[e] nem áll kapcsolatba a perbeli megállapított jogsértéssel” (*Elsőfokú Ítélet* 27. o. 1. bek.); továbbá
 - (iii) a GVH Határozat túllépte a törvényi bírságmaximumot, mivel „nem jogszerű a csoporthoz tartozás tényéhez a jogsértéssel való kapcsolat kimutatása nélkül a magasabb összegben kiszabható bírság kiszabása” (*Elsőfokú Ítélet* 27. o. 1. bek.)
- Bizonyíték: Az Elsőfokú Ítéletet **K/5.** szám alatt csatoljuk az ügy irataihoz

C) A másodfokú peres eljárás és a jogerős ítélet

35. Az Elsőfokú Ítélet ellen a GVH nyújtott be fellebbezést, amelyben a GVH Határozatban foglalt álláspontját tartotta fenn és kérte az Elsőfokú Ítélet megváltoztatását. Az Indítványozó a másodfokú eljárásban csatlakozó fellebbezést terjesztett elő. Az Indítványozó a másodfokú eljárásban többen között azt is kifogásolta, hogy az Elsőfokú Bíróság nem küldött értesítést az Európai Bizottságnak a Tpv. 91/H. §-ának megfelelően. A Fővárosi Törvényszék másodfokú tanácsa (**Másodfokú Bíróság**) lényegében elfogadta a GVH eredeti érveit és az Elsőfokú Ítéletet megváltoztatva az Indítványozó keresetét elutasította (**Másodfokú Ítélet**).

- Bizonyíték: A Másodfokú Ítéletet **K/6.** szám alatt csatoljuk az ügy irataihoz

D) A Kúria eljárása és a Felülvizsgálati Ítélet

36. A Másodfokú Ítélettel szemben az Indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához, amelyben lényegében az Elsőfokú Ítélet szerinti tartalmú új határozat meghozatalát kérte. Azonban a Felülvizsgálati Ítéletben a Kúria lényegében valamennyi indítványozói érvet elutasítva a GVH Határozatának megfelelő új határozatot hozott, amelyben

- (i) elutasította a Feljegyzés hiteltelenségére vonatkozó indítványozói érvelést arra is hivatkozással, hogy a Feljegyzést „egy jogszerűen lefolytatott <helyszíni rajtaütésen> lefoglalták”. (*Felülvizsgálati Ítélet*, 26. o. 3. bek.); továbbá
- (ii) az Indítványozó visszaesőként való minősítése kapcsán a Felülvizsgálati Ítélet nem tartalmaz részletes alkotmányjogi indokolást; a bírságösszeg meghatározása kapcsán a Kúria csupán a Másodfokú Bíróság indokolására hivatkozik (*Felülvizsgálati Ítélet*, 41. o. 3. bek.), amely szintén csupán utalt a GVH Határozat indoklására ebben a tekintetben (*Másodfokú Ítélet*, 18-19. o.); továbbá
- (iii) úgy foglalt álláspont, hogy (a) nem minősül visszamenőleges jogalkalmazásnak a Tpv. 78. § (1) bekezdésének (azaz a vállalkozáscsoport árbevételeire vonatkozó szabályának) alkalmazása a jelen ügyben, mivel a GVH Határozattal érintett

magatartás az új szabály hatályba lépésekor (2005. novemberében) még folyamatban volt (*Felülvizsgálati Ítélet 38. o. 2. bek.*); továbbá (b) az Alapjogi Charta és az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjoga alapján arra a következtetésre jutott a Kúria, hogy nem tekinthető aránytalannak az a bírságkiszabási mód, amely „a vállalkozáscsoportnak csak egy tagját [...] kötelezi, de a vállalkozáscsoport egészének nettó árbevételéhez igazodik”; (*Felülvizsgálati Ítélet, 38. o. 3. bek.*) továbbá

- (iv) rögzítette, hogy az Európai Bizottság értesítésének elmaradása nem volt jogszabálysértő, mivel a Tptv. 91/H. §-a ebben a tekintetben ellentétes az uniós joggal (1/2003. tanácsi rendelettel), így azt félre kellett tenni, azaz nem lehet alkalmazni az alapügyben (*Felülvizsgálati Ítélet, 20. o. 2. bek.*).

37. A Kúria ugyanakkor az Indítványozó alkotmányos és emberi jogi érvei kapcsán rögzítette, hogy „nem vitatható, hogy jelen per tárgyát képező versenyügy az Egyezmény hatálya alá tartozik, mint <büntetőügy>”, amely kapcsán bizonyos „garanciális elemek” fennállásának vizsgálata elengedhetetlenül szükséges. (*Felülvizsgálati Ítélet 30. o. 3-4. bek.*),

- Bizonyíték: A Felülvizsgálati Ítéletet **K/7.** szám alatt csatoljuk az ügy irataihoz

5.2 Az Indítvány alkotmányjogi indoklása

A) Büntetőjogias garanciák követelménye versenyügyekben

38. Az uniós esetjog,⁷ az Alkotmánybíróság⁸ és a mérvadó emberi jogi szakirodalom⁹ alapján kimondható, hogy az alapvető eljárási garanciák közül néhányat, de mindenekelőtt a tisztességes tárgyaláshoz való jogot, az ártatlanság védelmének követelményét és a *nullum crimen et nulla poena sine lege* elvét (ld. Alaptörvény XXVIII. cikkét és az Emberi Jogok Európai Egyezményének (**Egyezmény**) 6. cikkét) megfelelően alkalmazni szükséges nemcsak a büntetőügyekben, hanem a bírság-alapú/büntetőjogias közigazgatási eljárásokban, így a versenyfelügyeleti eljárásban is.

39. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (**Emberi Jogi Bíróság**) az EJEE 6. cikke kapcsán szintén kiterjesztően értelmezte a büntetőjogi vád fogalmát több versenyügyben¹⁰ és adóügyben¹¹ is, amikor a felülvizsgálati bíróságok eljárásának tisztességessége kapcsán hozott ítéletet.

40. Szintén kiemelését érdemel, hogy maga a Kúria is a Felülvizsgálati Ítéletben is megállapította, hogy a per tárgyát képező versenyügy „nem vitatható” módon, mint „büntetőügy” az Egyezmény hatálya alá tartozik. (*Felülvizsgálati Ítélet, 30. o. 3. bek.*)

41. Következésképpen az Indítványozó álláspontja szerint az Alapügyben – tekintettel a versenyfelügyeleti eljárás büntetőjogias jellegére – a tisztességes eljárás követelménye alapján

⁷ C-137/85 Maizena ügy, 15. bek.

⁸ 41/1991 ABH; 19/2009 ABH

⁹ Az Emberi Jogok Európai Bírósága „kiterjesztően értelmezi a büntetőjogi vádat, s a <bűncselekmény> sem csupán a büntető törvénykönyvben szankcionált cselekményt jelenti. Az ártatlanság védelmének kiterjesztő, nem csak a szorosan vett büntetőeljárásra vonatkozó értelmezésének következménye az is, hogy egyéb kriminális jellegű eljárásokban - így szabálysértési eljárásban - sem az elkövetőre, hanem az eljáró hatóságokra hárul a bizonyítási teher.” HALMAI Gábor: Emberi jogok, Osiris, Bp, 2003. 721. o.

¹⁰ *Societe Stenuit v France* (1989) (Appl. No. 11598/85, 27 February 1992); *Fortum Oil / Gas Oy v Finland* (2002) (Appl. No. 32559/96, 12 November 2002); *Fortum Corporation v Finland* (2003) (Appl. No. 32559/96, 15 July 2003)

¹¹ *U.B. v. Switzerland* (2001) (Appl. No. 31827/96, 3 May 2001); *Västberga Taxi Aktiebolag / Vulic v Sweden* (2002) (Appl. No. 36985/97, 23 July 2002); *Jussila v Finland* (2006) (Appl. No. 73053/01, 23 November 2006).

hasonlóan magas szintű védelem illeti meg az Indítványozót, mint a büntetőeljárások terheltjeit. Továbbá a *nullum crimen, nulla poena sine lege* elve és az ártatlanság védelme kapcsán is ezen alapelvek megfelelő alkalmazása szükséges az Alapügyben.

B) A Feljegyzéshez való hozzáférés megtagadásával okozott alapjogsérelem

42. Az Indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való alapjoga, ezen belül is a védelemhez való joga sérült az Alapügyben arra tekintettel, hogy a Lefoglalt Feljegyzéshez az Indítványozó nem kapott hozzáférést (azt nem tekinthette meg, arról másolatot, feljegyzést nem készíthetett), annak ellenére, hogy a GVH előzetes álláspontjának kibocsátását követően a teljes iratanyaghoz hozzáférést kért. Továbbá lényeges, hogy az Alapügyben ez a bizonyíték az Indítványozó terhére került értékelésre.

43. A tisztelt Alkotmánybíróság joggyakorlata már a korai döntésekben is kiemelt figyelmet fordított a (korábban az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében foglalt) tisztességes (fair) eljáráshoz való alapjog tartalmának kimunkálására.¹² Eszerint az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében (valamint az Egyezmény 6. cikk 1. pontjában) foglalt alapjogokat minden – polgári, büntető és közigazgatási – eljárásban tiszteletben kell tartani. A tisztességes (fair) eljáráshoz való alapjoghoz kapcsolódó különös-, illetve részjogosultságok, mint a védelemhez való jog¹³ azonban csupán a büntetőjogias (mint a versenyfelügyeleti eljárás¹⁴) eljárásban érvényesülnek.

44. A tisztelt Alkotmánybíróság a védelemhez való jog kapcsán korábbi határozataiban leszögezte, hogy e jognak kizárólag

„elkerülhetetlenül szükséges, arányos és lényeges tartalmat nem érintő korlátozása felel meg az alkotmányosság követelményének”.¹⁵

45. Kiemelte továbbá, hogy

„teljesen egyértelmű, hogy a [védelemhez való jog keretében biztosított] <eszközök> és <elemek> magukba foglalják az iratok tartalmának megismeréséhez való jogot”.¹⁶

46. Azon túl azonban, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság a védelemhez való jogból levezethetőnek látta a bizonyítékok szabad megismerésének jogát, idézett döntéseiben kiemelte azt is, hogy a tisztességes eljárás elve az Alaptörvény XXVIII. cikkében (illetve korábban az Alkotmány 57. §-ában) foglalt további eljárási garanciák teljességét is átfogja, és ezzel kapcsolatban megállapította, hogy:

„(...) a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csak megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy,

¹² Lásd a 75/1995 (XII.21.) sz., a 6/1998. (III. 11.) sz., valamint 43/1998 (I.9.) AB határozatokat

¹³ Alaptörvény XXVIII. cikk (2) és (3) bekezdések; Egyezmény 6. cikk 2. és 3. pontjai.

¹⁴ Lásd részletesen a fenti A) fejezetet.

¹⁵ Lásd a 6/1998 (III. 11.) sz. AB határozatot II/3. rész

¹⁶ Lásd a 6/1998 (III. 11.) sz. AB határozatot II/4. rész

mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás <méltánytalan>, vagy <igazságtalan>, avagy <nem tisztességes>.”¹⁷

47. A tisztelt Alkotmánybíróság fenti gyakorlatához hasonlóan az Európai Jogi Bíróság gyakorlata is kimondta, hogy a védelemhez való jog (illetve a kontradiktórius eljáráshoz való jog) részét képező iratbetekintési jog¹⁸ csak „elkerülhetetlenül szükséges” („strictly necessary”) esetben korlátozható.¹⁹ Vonatkozó döntéseiben az Európai Jogi Bíróság elvi éllel rögzítette a következőket:

„[...] mind a vádnak, mind a védelemnek meg kell adni a lehetőséget, hogy tudomást szerezzenek a másik fél által beterjesztett megállapításokról és szolgáltatott bizonyítékokról, valamint azokra észrevételt tehessenek (...). Ezen túlmenően a 6. cikk (1) bekezdése megköveteli (...), hogy a vádhatóságok a védelem részére feltárjanak minden birtokukban lévő anyagi, a védelem javára vagy ellene emelt bizonyítékot. (fordítás az Indítványozótól)”²⁰

48. A hivatkozott strasbourgi ügyben a bizonyítékokhoz való hozzáférés joga az állami titkok megtartásához fűződő közérdekkel konkurált és ebben a kontextusban merült fel a kérdés a szóban forgó alapjog „elkerülhetetlenül szükséges” korlátozása kapcsán.²¹

49. E jogesetet az Alapügyre vonatkoztatva azonban elmondható, hogy az Indítványozó álláspontja szerint sem közérdek, sem más érdek nem merült fel, amely „elkerülhetetlenül szükségessé” tette volna az Indítványozó védelemhez való jogának akként való korlátozását, hogy az Indítványozó ne ismerhesse meg a Lefoglalt Feljegyzést eredeti elektronikus formában. Az Indítványozó ugyanis csupán a Benyújtott Feljegyzést (azaz az engedékenységi kérelem keretében előterjesztett Feljegyzést) és nem a Lefoglalt Feljegyzést (amelyet a GVH helyszíni rajtaütése során foglaltak le) ismerhette meg az Alapügyben és csupán annak kapcsán volt lehetősége a védekezésre. Lényeges rögzíteni, hogy az Indítványozó a Benyújtott Feljegyzés hitelességét, eredetiségét az eljárás során következetesen vitatta.

50. Szintén az Indítványozó álláspontját támasztja alá, hogy a strasbourgi joggyakorlat alapján, a bizonyítékok eredeti példányainak megismerésére is kiterjed a védelemhez való jog. Az Emberi Jogi Bíróság ugyanis leszögezte, hogy sérti a kérelmező tisztességes eljáráshoz való jogát, ha a tagállami bíróság arra tekintettel tagadja meg a jogvitával érintett számlák eredeti példányaihoz való hozzáférést, hogy, azok „pontossága és hitelessége vitán felül álló, és a kivonatok rendelkezésre bocsátása szükségtelen”²².

¹⁷ Lásd a 6/1998 (III. 11.) sz. AB határozatot II/5. rész

¹⁸ Ez a gyakorlat töretlennek mondható, amely a korábbi döntésekben is kikristályosodott. (lásd: Feldbrugge v. Hollandia (1986) (Appl. no. 8562/79, 29 May 1986).

¹⁹ Rowe and Davis et al. v. Egyesült Királyság (2000) (Appl. no. 28901/05, 16 February 2000), 61. bekezdés.

²⁰ „[...] both prosecution and defence must be given the opportunity to have knowledge of and comment on the observations filed and the evidence adduced by the other party (...). In addition Article 6 § 1 requires (...), that the prosecution authorities disclose to the defence all material evidence in their possession for or against the accused.” (Rowe and Davis v. Egyesült Királyság (2000) (Appl. no. 28901/05, 16 February 2000, 60. bekezdés.)

²¹ Lásd: Rowe and Davis et al v. Egyesült Királyság (2000) (Appl. no. 28901/05, 16 February 2000).

²² Georgios Papageorgiou v. Görögország (2003) (Appl. no. 59506/00, 9 May 2003).

51. Az Indítványozó álláspontja szerint az idézett strasbourgi ügyel nagy hasonlóságot mutat az Alapügy. Ugyanis az Alapügyben a Kúria a Lefoglalt Feljegyzés felhasználását (és felhasználhatóságát) rögzítette ítéletében, amikor arra utalt, hogy „[a Feljegyzés] hitelességét teljes egészében alátámasztotta, hogy azt egy jogszerűen lefolytatott helyszíni rajtaütésen találták meg”. (Felülvizsgálati Ítélet 26. o. 3. bek.). Azonban tény, hogy az Indítványozó nem gyakorolhatta iratbetekintési jogát e bizonyíték kapcsán, így a Lefoglalt Feljegyzés eredeti elektronikus formát nem volt módja összevetni a Begyűjtött Feljegyzéssel. Következésképpen az Indítványozó el volt zárva a teljes Alapügy során attól, hogy az idézett ténymegállapítás valóságtartalmát és helyességét az Indítványozó maga ellenőrizze és szükség esetén vitassa.

52. Az Indítványozó álláspontja szerint a két bizonyíték összevetése a versenyjogi felelősség megállapíthatósága kapcsán kulcsfontosságú. Arra az esetre azonban, ha az Indítványozó ezen álláspontját nem osztaná a tisztelt Alkotmánybíróság, rögzítjük, hogy az Emberi Jogi Bíróság egységes gyakorlata alapján nem csupán az ügy érdeme kapcsán közvetlenül releváns bizonyítékok megismerésének szükségességét foglalja magában a tisztességes eljárás követelménye. Az Emberi Jogi Bíróság ugyanis korábbi döntéseiben rámutatott arra is, hogy²³ „nem csak az ügy tényei szempontjából közvetlenül releváns bizonyítékok vizsgálhatóak meg, hanem egyéb, az előzőek elfogadhatóságához, megbízhatóságához és teljességéhez esetlegesen kapcsolódó bizonyítékok is” (fordítás az Indítványozótól). Az Emberi Jogi Bíróság által megfogalmazott elvek alapján tehát megállapítható, hogy még akkor is sértené az Indítványozónak az iratokhoz és bizonyítékokhoz való hozzáférésre (iratbetekintésre) való jogát a Felülvizsgálati Ítélet, ha a Lefoglalt Feljegyzés nem volna az ügy érdeme kapcsán közvetlenül releváns bizonyítéknak tekinthető (amely álláspontot egyébként az Indítványozó vitatja).

53. Mindezen érvekre tekintettel az Indítványozó álláspontja szerint nem állt fenn semmilyen legitim alkotmányos érdek, amely az Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának – nevezetesen az Indítványozó terhére értékelt bizonyíték, a Lefoglalt Feljegyzés megismerésére való jogosultságnak – korlátozását indokolta volna. Következésképp a Felülvizsgálati Ítélet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértette, annak megsemmisítése pedig az alaptörvény-ellenességére tekintettel szükséges.

C) A visszaesőként való minősítéssel felmerülő alapjogsérelem

54. Az Indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével (*nullum crimen et nulla poena sine lege* elvével) és a tisztességes eljárás követelményével ellentétes, hogy az Indítványozóval szemben amiatt alkalmaztak súlyosabb szankciót, mert egy teljesen más jogi személy / társaság korábban versenyjogsértést követett el (egyszerűen arra hivatkozással, hogy a két társaság egy vállalkozáscsoportba tartozik).

55. A *nullum crimen et nulla poena sine lege* elvének tartalmát a tisztelt Alkotmánybíróság már korai határozataiban körülírta:

„Az Alkotmánybíróság a nullum crimen et nulla poena sine lege elvét a büntetőjogi legalitás alkotmányos elve alapján értelmezi. [...] nem egyszerűen azt jelentik ki, hogy a bűncselekményt törvényben kell tiltani, és törvényben kell büntetéssel fenyegetni, hanem általában azt követelik meg, hogy a büntetőjogi felelősségre vonásnak, az elítélésnek és megbüntetésnek kell törvényesnek és törvényen alapulónak lennie.

²³ Mirilashvili v. Oroszország (2008) (Appl. no. 6293/04, 11 December 2008), 200. bekezdés.

Ugyanazt teszik tehát, mint amit az Alkotmányunk 57. § (4) bekezdése előír. Ez pedig az alapjokok között szabályozza az egyén jogát arra, hogy büntetése és elítélése törvényes legyen. [...] nemcsak arról van szó, hogy az állam törvényben tiltja a bűncselekményeket és törvényben büntetéssel fenyeget, hanem az egyén ahhoz való jogáról van szó, hogy csakis törvényesen ítéljék el (nyilvánítsák bűnössé) és büntetését is törvényesen szabják ki (súítsák büntetéssel)." (ABH 1992, 77., 86.)

56. Az Indítványozó álláspontja szerint bár a *nullum crimen et nulla poena sine lege* elsősorban a büntetőjog területén érvényesülő alapelv, mégis a versenyjog büntetőjogias jellegéből fakadóan a fenti A) fejezetben foglalt joggyakorlatra is figyelemmel, megfelelően alkalmazandó az Alapügyben is.

57. A visszaesés / ismétlés fogalmát a Tptv. nem definiálja, azonban analógiaként a szabálysértési-, illetve büntetőjog²⁴ területén bevett meghatározásokhoz nyúlhatunk vissza. Eszerint a visszaesőként való minősítés egyik alapvető feltétele a *tettes-azonosság*. Világos, hogy különböző elkövetők esetén kizárt a visszaesőként való minősítés még azonos törvényi tényállásokat megvalósítása esetén is.

58. Márpedig a jelen esetben az Indítványozót egy másik önálló jogi személy (nevezetesen a [REDACTED] tényállásszerű cselekménye miatt tekintette visszaesőnek a Felülvizsgálati Ítélet és emiatt alkalmazott a GVH jelentősen súlyosabb bírságszankciót az Indítványozóval szemben. Az Indítványozó álláspontja szerint nyílt törvényszó hiányában nincs lehetőség a visszaesés-fogalom olyan tágító értelmezésére, amely ignorálja a tettes-azonosság alapvető követelményét.

59. Önmagában az a tény, hogy versenyfelügyeleti eljárásban a versenyhatóság mérlegeléssel állapítja meg a bírság összegét, nem jelent egyúttal törvényi felhatalmazást a jogalkalmazó hatóság számára alapvető jogi fogalmak önkényes és merőben újszerű alkalmazására.

60. Az Indítványozó álláspontjának helyességét mutatja továbbá e körben, hogy az Indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való jogát is sérti a Felülvizsgálati Ítéletben jóváhagyott alaptörvény-ellenes jogszabály-értelmezés, tekintettel arra, hogy az Indítványozó nem szerepelt ügyfélként abban az eljárásban, amelyben annak a vállalkozásnak a felelősségre vonása történt, akire tekintettel az Indítványozó visszaesőkénti minősítését az Alapeljárásban megállapították. Ugyanis az Alapeljárásban elfogadott alaptörvény-ellenes jogszabály-értelmezés folytán nyilvánvaló (bár közvetett) hátrány hárult az Indítványozóra egy másik társaság korábbi elítéléséből, amely kapcsán az Indítványozót megillette volna – abban a korábbi eljárásban is – a védelemhez való jog. Abban a korábbi eljárásban ugyanis az Indítványozó nem gyakorolhatta eljárási jogait, így különösen nem vitathatta a jogsértésnek a másik társaság általi elkövetését.

61. Minderre tekintettel az Indítványozó álláspontja szerint a Felülvizsgálati Ítélet alaptörvény-ellenes és annak megsemmisítése szükséges.

D) A vállalkozáscsoport-szintű árbevételre való áttéréssel okozott alapjogsérelem

62. Az Indítványozó álláspontja szerint szintén az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésével és a Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével (*nullum crimen et nulla poena sine lege* elvével) volt

²⁴ a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (*régi Btk.*) 137. § 14. pont, illetve a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (*új Btk.*) 459. § 31. pont

ellentétes és sértette az Indítványozó jogát a tisztességes eljáráshoz, hogy az Indítványozóra kiszabható bírság legfelsőbb határát a Felülvizsgálati Ítélet nem az Indítványozó által, hanem annak vállalkozáscsoportja által elért nettó árbevétel 10 %-ában határozta meg.

63. **Elsődlegesen**, az Indítványozó álláspontja szerint, a Tpvt. módosításáról szóló 2005. évi LXVIII. törvény 44. § (1) bekezdése (amely a vállalkozáscsoport azonosításának a törvényi szabályait rögzítette) (**Tpvt. Mód.**) nem volt alkalmazandó az alapügyben, tekintettel arra, hogy ez az Indítványozóra szigorúbb törvény utólagos és visszamenőleges alkalmazásához vezetne.

64. Az Indítványozó előrebocsátja, hogy egyetért a Felülvizsgálati Ítélettel abban, hogy a Tpvt. Mód 44. § (1) bekezdése anyagi jogi szabálynak minősül, amelynek hatályba lépésére a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (**Jat.**) 15. § (1) bekezdés a) pontja irányadó.²⁵

65. Anyagi jogi jogszabályok visszaható hatályú alkalmazását tiltó alapvető alkotmányjogi tételként rögzíthető, hogy egy magatartás tényállásszerűvé válásakor hatályos törvénynél szigorúbb törvény utólagos alkalmazása a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik. Ez a tétel alkalmazandó állapot-jogsértésekre is. Így nem a jogellenes állapot megszűnése²⁶, hanem az elkövetési magatartás bejezetté válása (azaz a törvényi tényállás kimerítése) az elkövetéskori jog meghatározása során az irányadó időpont.

66. Ezt a tételt erősíti meg az uralkodó jogirodalmi álláspont is, amely bűncselekmények kapcsán az elkövetéskori jog megállapítását illetően rögzíti az alábbiakat.

„Az elkövetés idején hatályban levő büntetőtörvény megállapítása az időben elhúzódó cselekmények esetén speciális. [...] A tartós vagy állapotbűncselekmények esetén a bűncselekmény befejezetté válásának időpontja irányadó az elkövetéskori jog megállapításához, amit a jogellenes állapot további fenntartása nem befolyásol.”²⁷

67. Az Alapügy kapcsán rögzítendő, hogy a Felülvizsgálati Ítélet csupán egyetlen, 2004. november 29-én tartott megbeszélés kapcsán állapította meg az Indítványozó magatartásának tényállásszerűségét: „nem vitás, hogy a kartell a fent idézett bírságrendelkezés hatálybalépését megelőzően még 2004. november 29-én jött létre”. (Felülvizsgálati Ítélet, 36. o. 3. bek.) E magatartás tehát a Felülvizsgálati Ítélet értelmezése szerint a 2004. november 29-ei megbeszélés napján tényállásszerű kartellcselekmény volt (a Tpvt. 11. §-ának - kartell-tényállás - sérelme). Az Indítványozó kiemeli, hogy semmilyen bizonyíték nem volt feltárható arra vonatkozóan (és ezzel ellentétes megállapítás a Felülvizsgálati Ítéletből sem következik), hogy további állítólagos kartell-tényállások a 2004. november 29-ei találkozót követően, esetlegesen az egyes konkrét tenderek során (is) megvalósultak volna.

68. Ugyanakkor a Kúria (az Indítványozó álláspontja szerint iratellenesen) „folyamatosan fennálló”, illetve „állapot jogsértésnek” minősítette az Indítványozónak a 2004. november 29-én tanúsított magatartását. Azonban nem lehet vitás, hogy a Kúria a kartell „létrejöttét”, más szóval a

²⁵ Felülvizsgálati Ítélettel 36. oldal 2. bekezdés

²⁶ Amely időpont esetlegesen az elévülés kérdése kapcsán bírhat relevanciával.

²⁷ Juhász – Karsai – Katona – Törő: Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényhez, I. fejezet 2. § 8. bek.; lásd még Hegedűs – Juhász – Karsai – Katona – Mezölaki – Szomora – Törő: Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez, 2. fejezet 2. § 5. pont.

kifogással érintett magatartás tényállásszerűvé váltását (Tpvt. 11 § megsértését) a 2004. november 29-ei megbeszéléshez kötötte.²⁸

69. Büntetőjogi analógia alapján tehát (amely analógiának a jelen ügyben való alkalmazhatósága a fenti A) fejezetben részletesen kifejtett érvek alapján megállapítható) az „*elkövetéskori jog*” kétségtelenül 2004. november 29-e, azaz az állítólagos kartelltényállás megvalósulásának napja. Az a körülmény pedig, hogy a szóban forgó állítólagos kartell hosszabb ideig állt-e fenn, vagy hogy ahhoz a felek meddig tartották magukat, az egyedi tendereken való összejátszásokra vonatkozó bizonyítékok hiányában (azaz további törvényi tényállások megvalósulása hiányában) irreleváns az „*elkövetéskori jog*” meghatározása során.

70. Tekintettel arra, hogy a Tpvt. Mód. 2005. november 1-jével hatályba lépő 44. § (1) bekezdése kétség kívül hátrányosabbak az Indítványozóra, mint a 2004. november 29-én hatályos Tpvt. 78. § (1) bekezdése (hiszen a Tpvt. Mód. alapján jóval magasabb bírságmaximum meghatározására nyílik elvi lehetőség), így a Tpvt. Mód. új rendelkezésének az Alapügyben való alkalmazása a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik és emiatt a Felülvizsgálati Ítélet alaptörvényt sértő.

71. **Másodlagosan** e körben, abban az esetben, ha a tisztelt Alkotmánybíróság Tpvt. Mód. 44. § (1) bekezdését az Alapügyben alkalmazhatónak tekintené, úgy az Indítványozó előadja, hogy álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdését (*nullum crimen et nulla poena sine lege* elvét), az Indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való jogát és az ártatlanság védelmének követelményét sérti a Felülvizsgálati Ítélet az alábbiak szerint:

- (i) A *nullum crimen / nulla poena sine lege* sérelme: Az Indítványozó a fenti B) fejezetben részletesen bemutatta, hogy ezen alapelv magában foglalja az Indítványozónak azt a jogát, hogy „[...] csakis törvényesen ítélik el (nyilvánítsák bűnössé) és büntetését is törvényesen szabják ki (sújtás büntetéssel)”.²⁹ Az Indítványozó álláspontja szerint a Felülvizsgálati Ítélet által elfogadott értelmezés sérti az Indítványozónak a „*törvényes büntetéshez való jogát*”, hiszen a Tpvt. Mód. 44. § (1) bekezdése nem értelmezhető akként, hogy az eljáró hatóság önkényesen, lényegében a magasabb bírságszankció kiszabása érdekében áttörje a törvényi bírságmaximumot (amely az eljárás alá vont önálló jogi személy vállalkozás árbevétele alapján számítható) és azt egy jóval nagyobb árbevételei szám (egy, az eljárás alatt nem álló vállalkozáscsoport árbevétele) alapján határozza meg.
- (ii) A *tisztességes eljáráshoz való jog* sérelme: Továbbá egy ilyen jogszabály-értelmezés nem is felel meg a Kúria által is hivatkozott³⁰ strasbourgi esetjogban kimunkált arányossági követelményeknek. Ugyanis még ha arra valóban található is volna „*ésszerű indok*”,³¹ hogy súlyosabb bírsággal szembesüljenek a nagyobb vállalkozáscsoportokhoz tartozó vállalkozások, egy olyan értelmezés, amelynek eredményeként a vállalkozáscsoport arról kényszerülhet dönten, hogy „*az adott*

²⁸ Ezt a minősítést az Indítványozó helytelennek tartja (pontosabb lett volna csupán azt az egyetlen megbeszélést minősíteni, amelyre vonatkozóan állítólagosan terhelő bizonyíték állt rendelkezésre), azonban mivel ezen téves minősítés nem lehet tárgya alkotmányjogi panasznak, így azt az Indítványozó a jelen indítvány céljaira (álláspontja fenntartása mellett) elfogadja.

²⁹ ABH 1992, 77., 86.

³⁰ Felülvizsgálati Ítélet, 38. o. 3. bek.

³¹ Felülvizsgálati Ítélet, 40. o. 1. bek.

*nemzeti piacon befejezi- a tevékenységét*³² mindenképpen aránytalan szankció. Különösen igaz ez arra tekintettel, hogy a törvényi bírságmaximum egyértelműen a Tptv. garanciális szabálya, amely valójában a „halálbüntetés tilalmát” mondja ki a versenyjog területén.³³ E szabály ugyanis azzal a céllal született, hogy a jogsértő vállalkozásokra érzékelhető súlyú, de nem visszafordíthatatlan következményekkel járó szankció kerülhessen kiszabásra. A Felülvizsgálati Ítélet értelmezése tehát a jogalkotó céljával is ellentétes, hiszen a jogalkotó olyan bírságszankciót tartott csupán arányosnak, amely nem fenyeget a vállalkozás megszűnésével..

- (iii) Az ártatlanság védelmének sérelme: Az Indítványozó álláspontja szerint a Tptv. Mód 44. § (1) bekezdésének a Felülvizsgálati Ítéletben elfogadott értelmezése lényegében az Indítványozó vétkességét kiterjesztette a vállalkozáscsoporthoz tartozó más vállalkozásokra anélkül, hogy ezek a vállalkozások az Alapügyben ügyfélként szerepeltek volna, illetve ügyféljogaikat gyakorolhatták volna. Mivel a Felülvizsgálati Ítéletben elfogadott értelmezés következményeként közvetett módon joghátrány éri az Indítványozó vállalkozáscsoportjának más tagjait is anélkül, hogy azok versenyjogi felelősségét megállapították volna, így a Felülvizsgálati Ítélet sérti az ártatlanság védelmének követelményét is.

72. Végezetül e körben hivatkozunk a IV/1697-2/2013. ügyszámon folyamatban lévő eljárásban előterjesztett alkotmányjogi panaszra, amely tárgyában és tartalmában a jelen fejezetben foglalt érvekkel azonos indokból kifogásolta (a Másodfokú Ítéletre hivatkozással) a Felülvizsgálati Ítélet által ebben a körben elfogadott alaptörvény-ellenes jogszabály-értelmezést. Ezzel az indítvánnyal egyetértünk, ahhoz ehelyütt csatlakozunk.

73. Mindezek alapján a Felülvizsgálati Ítélet alaptörvény-ellenessége megállapítható, így annak megsemmisítése szükséges.

E) A „meglepetés-ítélettel” okozott alapjogsérelem

74. Amiatt is alaptörvény-ellenesnek tartjuk a Felülvizsgálati Ítéletet, mert az olyan indokok alapján döntött az Indítványozó kereseti, illetve felülvizsgálati kérelméről, melyek a perben korábban egyáltalán nem merültek fel: így ezekre az Indítványozónak lehetősége sem volt észrevételeket tenni. Az Indítványozó álláspontja aszerint ezzel a Kúria megsértette a tisztességes eljárás követelményét, valamint az Indítványozó védelemhez való jogát.

75. Az Alapügyben az Indítványozó arra hivatkozott, hogy súlyos eljárási szabálysértés történt a bírósági eljárás során, mivel a Tptv. 91/H. §-a előírásának ellenére sem az Elsőfokú, sem a Másodfokú Bíróság nem értesítette az Európai Bizottságot a bírósági eljárásról. Ellenben a Másodfokú Bíróság a bírósági eljárás során azt emelte ki, hogy a Tptv. 91/H. §-ának helyes nyelvtani értelmezése nem követeli meg Európai Bizottság értesítését a jelen ügyben, különösen arra tekintettel, hogy a GVH már korábban az Európai Bizottságnak megküldte az Alapügyben

³² Felülvizsgálati Ítélet, 39. o. 1. bek

³³ A Tptv. 78. § (1) bekezdésének nyelvtani értelmezéséből, illetve a Tptv. miniszteri indoklásából is egyértelműen kitűnik, hogy főszabály szerint a bírságmaximum meghatározása során annak az eljárás alá vont vállalkozásnak a határozat meghozatalát megelőző évi nettó árbevételét kell figyelembe venni, amelynek a versenyjogi felelősségét a határozatban a versenyhatóság megállapította: „A törvény maximálja az eljáró versenytanács által kiszabható bírság összegét, amely a vállalkozás előző üzleti évben elért nettó árbevétele 10%-a.”

elfogadott előzetes álláspontot és a végleges határozatot (azaz Európai Bizottság állítólagosan „tudott” az ügyről).

76. A Kúria a Felülvizsgálati Ítéletben azonban teljesen más álláspontra helyezkedett: azért nem állapította meg a Tpvt. 91/H. § sérelmét, mert megítélése szerint az ellentétes az 1/2003/EK rendelettel, és emiatt az (mint az uniós joggal ellentétes nemzeti szabály) egyáltalán nem is volt alkalmazható.

77. Ehhez képest az Indítványozónak sem az Alapügyben, sem pedig a bírósági eljárás során nem volt lehetősége arra vonatkozóan nyilatkozatot tenni, hogy a Tpvt. 91/H. §-a ellentétes-e az uniós jog valamely rendelkezésével.

78. Habár az Indítványozó nem vitatja a Kúria azon jogát, hogy alternatív érvek mentén döntsön valamely kereseti, illetve felülvizsgálati kérelemről, kiemeljük, hogy a bíróságoknak minden esetben szem előtt kell tartaniuk, hogy eljárásuk megfeleljen a tisztességes eljárás – és azon belül különösen a „*fegyverek egyenlősége*” – követelményének és tiszteletben tartsák az Indítványozónak a védelemhez való jogát.

79. Az Indítványozó álláspontja szerint a Kúria azzal, hogy a felek által a perben vitássá tett jogkérdés kapcsán (Tpvt. 91/H. § értelmezése) egyik fél által sem hivatkozott, illetve egyik fél által sem észrevételezett, teljesen újszerű uniós jogsértés alapján utasította el az Indítványozó kérelmét, sértette a Indítványozó jogát a tisztességes eljáráshoz és a védelemhez.

80. Az Indítványozó álláspontja szerint a jelen indítvány ebben a tekintetben hasonlóságot mutat egy korábbi strasbourgi ítélet tényállásával.³⁴ Abban az ügyben a panaszos a tisztességes eljáráshoz való és a védelemhez való jogának megsértése miatt fordult az Emberi Jogi Bírósághoz, arra hivatkozással, hogy nem a vele közölt vádban szerelő bűncselekmény tetteseként, hanem e bűncselekmény részeseként ítélte el a bíróság, anélkül, hogy a bíróság lehetőséget biztosított volna számára a vádtól kétségtelenül eltérő elkövetési alakzat kapcsán a védekezésre. Az Emberi Jogi Bíróság a panasz alapján megállapította, hogy az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdés és (3) bekezdés (b) pontjának sérelmével jár, ha a panaszosnak nincs lehetősége arra, hogy az új minősítés kapcsán érveit megfelelően előadhassa. Lényeges kiemelni, hogy a strasbourgi bíróság még abban az esetben is emberi jogot sértőnek ítélte a „*meglepetés ítéletet*”, ha a váratlan átminősítés valójában a panaszos „*javára*” történt.

81. A tisztességes eljáráshoz való jog tartalmának értelmezése során a tisztelt Alkotmánybíróság gyakorlata is megerősítette, hogy az eljárások során a „*vádnak és a védelemnek egyenlő esélye legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson*”.³⁵

82. A jelen indítvánnyal érintett ügyben az „*átminősítés*” lényegében arra vonatkozik, hogy egy pozitív magyar jogi normát az uniós jog valamely (korábban a perben fel sem merült) értelmezése eredményeként nem lehet alkalmazni. Nem vitás, hogy az Európai Bizottság kötelező értesítésére vonatkozó pozitív jogi kötelezettség olyan garanciális szabály, amely az uniós versenyszabályok megfelelő és pontos alkalmazását hivatott szolgálni. A Kúria azzal, hogy a Tpvt. 91/H. §-át az uniós joggal ellentétesnek minősítette, valójában egy eljárási garanciát „*hatástalanított*” az Indítványozó hátrányára. Nem vitatva, hogy a Kúria jogosult a magyar és az uniós szabályok

³⁴ Pélissier és Sassi v. Franciaország (1999) (Appl. no. 25444/94, 25. March 1999).

³⁵ 6/1998 (III. 11.) AB határozat.

összeegyeztethetőségét megítélni, az Indítványozó ehelyütt csupán azt kifogásolja, és tartja alaptörvény-ellenesnek, hogy egy ilyen kulcsfontosságú körülmény kapcsán egyáltalán nem kapott lehetőséget a nyilatkozattételre.

83. Mindezek alapján az Indítványozó álláspontja szerint a Kúria eljárásával az Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát és a védelemhez való jogát sértette, így pedig a Felülvizsgálati Ítélet megsemmisítése szükséges.

- - -

84. Mindezek alapján az Indítványozó kéri a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Felülvizsgálati Ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítása mellett, a Felülvizsgálati Ítéletet megsemmisíteni és a Kúriát, illetve az alsóbb bíróságokat, illetve a versenyhatóságot – az Alapügyben várható új eljárásra tekintettel – a vonatkozó alkotmányos követelményekkel kapcsolatos iránymutatással ellátni szíveskedjék.

Budapest, 2014. szeptember 1.

Tisztelettel,

Szentesi Vasútépítő Kft.,
Indítványozó

